

LIBERTATEA

Abonament: „Libertatea” cu suplimentele: Lei 50 pe an.
Pentru țară: „Libertatea” cu „Foala Inter-
esantă” și „Plugarul Luminat” pe un an 40 Lei;
pe 6 luni 20 Lei, pe 3 luni 10 Lei.
Inserțiunile după înțelegere.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Joi.

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru America: „Libertatea”, „Foala Inter.” și
„Plugarul Lum.” pe un an 3 dollari. Banii se trimiț
la d. John I. Sava, 1. Main Str. Warren, Ohio. Foil
la Orăștie se dă de știre prin o carte postală.

Regimentul 5 Vânători din Orăștie, — decorat.

Dim pritejul zilei de 21 Nov.
(Sfinții Mihail și Gavril), M. Sa Re-
gele a adunat, ca în toți anii dela
Război încoace, la București pe
ofțerii cari au căpătat în război
cea mai prețioasă medalie (deco-
rațiune) „Crucea lui Mihail Viteazul”.

În preșeară (Duminecă seara)
a adunat în sala Tronului pe ofțeri,
pe sfinții Tronului și pe Curteni,
și în fața tuturor, a mai dăruit
scumpa decorațiune la 8 Regimente,
despre cari cercetările asupra răz-
boiului au scos la iveală, că au
avut o purtare minunată, plină de
vitejie în fața dușmanului pe cîm-
purile de luptă.

Se aduseseră în Sala Tronului
Steagurile acelor 8 Regimente și
pe fiecare steag Maestatea Sa
a pus cu mâna Sa, Crucea lui Mi-
hail Viteazul, ca și cum ar pune-o
pe peptul Regimentului însuși, care
brev s'a purtat în lupta pentru mă-
rirea țării.

Colonelul fiecărui Regiment era
de față cu o solie de ofțeri, cari
fericiți primeau în samă steagul pe
care strălucea cea mai frumoasă
și mai prețioasă decorațiune!

Suntem veseli a putea vesti, că
Steagul Regimentului 5 de Vână-
tori, care se află în orășelul nostru
Orăștie, a fost cel dintîi decorat
de M. Sa.

Au urmat apoi a primi deco-
rațiune: Regimentul 6 de Vânători,
Regimentul 1 de Infanterie, Regi-
mentele 4 și 21 de Artilerie, Re-
gimentul 5 de Obuziere ușoare (tu-
nuri grele de câmp); Regimentul
6 de Roșiori (căldreși) și Regimen-
tul 1 de Călărași.

Se știe a fost apoi Cîna sîrbă-
o rească, la care au luat parte 160
de ofțeri, toți de cei cu Mihail
Viteazul pe pept. (O parte a lipit).

La sîrbătoreasca masă, Maes-
tatea Sa Regele a ținut o vorbire
de închinare, în care a spus:

„Sunt fericit că mă găsesc în
mijlocul Cavalerilor ordinului (me-
daliei) Mihail Viteazul, cari în vre-
muri grele au făcut zid în jurul
Tronului și Țării.

Ne-au unit frățește pentru tot-
deauna loptele și izbucimările răz-
boiului!

Crucea albastră a ordinului
nostru, vă va arăta în totdeauna

nădejdea spre mai bine. Panglica
roșie este legătura noastră
de sânge. Ele vor fi pilde de vi-
tejie pentru generațiile (rîndurile)
viitoare.

Sunt sigur că și în viața de toate
zilele, ca și pe frontul de luptă,
veți ști să înfrunțați curajosi greu-
tățile.

Mă cuprinde bucuria, încheie
Maestatea Sa, când văd marele nu-
măr al cavalerilor de față, însă în
această clipă gândul mi-se îndreaptă
spre ceilalți, cari zac sub glie”.

Și M. S. Regele bea în sănă-
tatea cavalerilor dela masa sa de
bucurie.

Au răspuns Generalii Mărdă-
rescu (cel care a intrat în fruntea
oștilor în Budapesta) și Mărășescu.

Ospățul a durat până la ora
12 noaptea.

— Ieri, Mercuri, Regimentul 5
Vânători din loc, a ieșit cu mu-
zica în calea Drapelului ce se în-
torcea, decorat, dela București.
L'au adus desfășurat cu paradă și
cu mîndrie la locul său, în mijlocul
Regimentului.

Dr. V. Saftu — Episcop.

Un ziar din Brașov aduce ști-
rea, că părintele Protopop ortodox
al Brașovului Dr. V. Saftu, a fost
ridicat la rangul de Episcop, și
anume Episcop militar, șeful
preoșimii din armata țării. Noul
Episcop își va avea reședința în
Alba Iulia.

Știm că a fost demult vorba
despre înființarea unui Episcopat
la Alba Iulia, pentru a da de nou
vechea strălucire și în cele bis-
ricești acestei cetăți, pe care vrăș-
mașii neamului și a bisericii ro-
mânești, o scufundaseră într'un vîl
de uitare, nimicînd vechea biserică
românească ce era pe vremuri în
cetatea dela Alba Iulia chiar a-
prospe de Palatul Domnesc din
cetate.

Ridicarea Părintelui Saftu la
rangul de Episcop și așezarea sa
în Alba Iulia, e o împlinire a ace-
lui plan. Prin asta, avînd aci și
Catedrala încoronată, se va da o
ridicare și vieții sociale românești
a acestui oraș.

Ca Români vom avea mult de
câștigat pe urma unor măsuri de
acest fel, luate pentru Alba Iulia.

S'au sfîrșit încercările de conlucrare între Partidul Național și cel Liberal.

Joi în săptămîna trecută, pe cînd
noi încheiam foala noastră, ves-
tind că încercările pentru o înțe-
legere între „Partidele Unirii” din
Transilvania, Bucovina și Basarabia
cu Partidul Liberal se urmeză, —
ele se rupea ul Seara la 6 a fost
cea din urmă învedere între dnii
Ioan I. C. Brătianu și Iuliu Ma-
niu, dela care s'au despărțit cu
aceea că — *inceată discuțiile (în-
cercările mai departe) pentru o
înțelegere.*

Și condncerea unui partid și
cealaltă, a dat cite-o înștiințare de
obște prin foile din București, că
dezbaterile mai departe s'au în-
trerupt.

Acum, pentru ca cetitorii „Li-
bertății” să fie în curat cu ce s'a
încercat și ce s'a împlinit, vom
arătă aci lucrurile limpede, fără
palmă, fără părtinire, fără ură, —
după cum le am așiat noi însine
din izvor neîndoelnic și cum le
descriu și unele zăre din București:

Astăzi cea mai mare parte a
oamenilor cu dreaptă judecată, spun
că țara nu mai poate fi cîrmuită
prin un singur partid. Se vede că
acest lucru îl simt și-i știu și Li-
beralii, partid vechi, care a stat
singur la conducerea țării vechi
de foarte multe ori.

Conducătorii acestui partid, vă-
zînd, ca și noi toți, că azi trebu-
rile țării merg rău de tot, și cre-
zînd, ce crede toată lumea, că vina
stă în lipsa de pricepere a celor
ce azi conduc țara, — au început
pregătirile de lipsă pentru schim-
barea guvernului. Dar ca să poată
veni la guvern (la cîrmă) trebuia
să și îce tovarăși de muncă, câteva
partide încă, din cele ce nu s cu
guvernul de acum, — pentru ca cu
ele împreună, să aibă destulă che-
zeșie că va ieși bine din alegeri și
va putea ocărma țara în pace mai
mulți ani!

Cu țărăniștii, liberalii se au foarte
rău. Ei cred că țărăniștii fac po-
litică nefericită stînci cînd vreau
să osebească țărănimea într'un
partid țărănesc, despărțindu o de
păturile învățărilor, cari au fost și
sunt și vor mai fi, conducătorii ei.
Un partid politic nu trebuie să fie
al unei singure păături sociale din
țară, ci trebuie să i cuprindă pe toți
în sânul său, așa precum îi cuprinde
viața țării însuși și nevoile ei.
De aceea liberalii span, că cu par-
tidul țărănesc nu voesc să lucreze
împreună, pentru că ar însemna să
încurajeze o pornire rea, de dez-
binare a părților, a mădulorilor a-
celuiaș popor, între sine.

S'au pus dar pe înțelegere cu
Partidul Național din Ardeal, cu
cel Basarabean de sub conducerea
dnii Inculeț și cu cel Bucovinean
al dnii Dr. Nistor, care se zic Par-

tidele cari au făcut Unirea, sau
„partidele Unirii”.

Asupra scopului pe care-l
urmăresc s'au și înțeles: să lucreze
împreună, ca să ridice țara din
prăpastia în care se află. În acest
scop să se formeze un guvern nou,
s'înd din Liberali, din Basarabeni,
Bucovineni și Transilvăneni, — a-
ceștii din urmă înfățișaji prin Par-
tidul Național.

Dar Partidul Național din ca-
pul locului a pus ca condiție (cap
de invoială) pentru o conlucrare
cu Liberalii, următoarele:

1. Să se facă alegeri libere, (slo-
bode de silnicile administrației),
așa că noul sîst al țării, să fie o-
gînda dreaptă, și nu mincinoasă,
a voinței poporului. Poporul
să și aleagă cu adevărat pe cine-i
place lui. Apoi de și o alege oa-
meni buni, va avea o cîrmuire bună,
de și o alege niște nepricepuși și
răi, să-i aibă pe cum și i a dorit.
Dar să nu poată zice (ce zice azi):
Acela nu-s aleșii mei, a popo-
rului, ci poruncișii administrației ori
scopișii prin înșelăciuna a comisiilor
de alegeri!

Așadar dl Dr. Maniu cerea în
numele Partidului Național, venirea
unor vremuri de cinste și slobode-
nie adevărată în alegeri. — Iar asta
o cerea mai ales pentru că se te-
mea că Liberalii, cum sunt supă-
rați rău pe țărăniștii, o să facă
alegeri cu silnicie, și Partidul Na-
țional, care a lucrat dela intrarea
sa în Sfatul Țării României Mărite,
tot alătura de Partidul Țărănesc,
nu voia să l se poată arunca în
față de acel partid, că cu sprijinul
lui, al Partidului Național, s'au fă-
cut răuăși și silnicii în alegeri îm-
potriva țărăniștilor. Și peste tot, a
cerut acest lucru pentru că dorește,
ca să vadă România ajussă la stări
mai drepte în umblarea cu alege-
rile de deputași!

2. Politica pe care noul guvern
o va urmări prin toată lucrarea sa,
să poarte pe ea bine vădită pe-
cete a democrației adevăte cu ochii,
cu gândul și cu inima, spre po-
por, spre mulțimea satelor și e ora-
șelor! — În acest scop:

3. Noul guvern să aducă un șir
întreg de legi cu adevărat demo-
cratice, binevoitoare, fără făjărie,
față de popor!

4. În Ardeal, Bănat, Crișana,
conducerea treburilor de obște să
fie lăsată, pe cât e cu putință, în
măinile oamenilor pricepuși din a-
ceste ținuturi. Asta pentru două
cuvinte: 1. Pentru că nevoile popo-
rului și popoarelor de aci, totuși
cîrțurarii din aceste ținuturi le știu
mai bine, și poporul are încredere
mai mare în ei, cunoscîndu-i de
mult. Și 2, pentru a vedea acest
popor că își cîrțurarii al lui, în noul
stat ajung și ei la conducerea tre-
burilor, nu s ținaji tot după ușă, ca
în trecut. Prin asta se sporește dre-
gostea și încrederea întregului po-
por față de noua stăpînire. E dar

un lucru de folos pentru unificarea suflului, cea de toți dorită. Din Regat să ni se trimită numai sfetnici și ajutători acolo, unde vedem că avem lipsă de ei și unde noi singurii cerem și i vedem bucurios.

Și Liberalii au spus: Fie, astea le primim. Suntem înțeleși. Așa vom face.

Bine, au zis iar oamenii Partidului Național, dacă în liniile mari suntem înțeleși, să vedem ce planuri aveți în amănunte?

Și aici s'a dat de hol! Aci Liberalii au zis: Voi aveți în Ardeal 124 locuri de deputați. Vre o 20—24 să z'cem că le vin nașilor streine. Din cele românești, voi, cari veți avea puterea administrației în mână, să mi dați mie 30—35 locuri (adică atâta deputați liberali).

Atunci conducătorii Partidului Național au zis: Asta nu fi-o putem făgădui și chezeșul. Au trecut vremea când cîțiva domni să și împarță la masa verde cercurile de deputați, așa ca părți din moșta lor, din care pot da cîțiva vreunul! Dar dacă în alegeri, țărăniștii și everescanții (pe unde-or mai fi) și socialiștii și te miri ce alte partide ce se vor ivi, își vor zmulge ei 25—30 de cercuri din cele curate românești, — eu, Partidul Național, după ce fi-am dat metale 30—35 de cercuri (în cari să te sprîjinesc din răspuneri ca să leși birnilor), să rămân și eu cu numai 30—35 de deputați?

Dar cu 30 de deputați am intrat eu în sfatul țării de azi, când am avut de-mă lupta cu vilva cea mare ce învălăia numele Generalului Averescu, de credea bietul popor că un Arhanghel din cer s'a coborât peste el și îl aduce toate darurile de sus, iar de altă parte toate hulele cele mai desmățate și minciunile cele mai înfricoșate curgeau gârlă asupra numelui Conducătorului Dirigent! Și tot am scos 30 deputați.

Iar acum, cînd în 2 ani am putut lumina poporul, arătându-i că tot ce i am spus noi eră adevărat, cînd s'a încredințat că rău a făcut că nu ne-a urmat pe noi, — acum să intru în noul Sfat, tot numai cu 30—32 deputați? Doar azi chiar ca partid de împotrîvire, eu pot lua 50—60 de cercuri din Ardeal, Bănat și Crișana! Pe cînd primind ce-mi cereți d'voastră, Liberalii, er fi să intru și în noua adunare, tot așa de slab ca în cea de față, — dîndu-Vă d'voastră scaunele pe care le ași putea avea eu!..

Așa nu. Dvoastre nu aveți așa legături în Ardeal, ca să puteți scoate 30—35 de deputați. — nu pot să vă dau eu dela mine, ce nu vi se cuvine după puterile proprii!

Și aici — așa s'a rupt.

Liberalii și au făcut socoteala foarte bine pentru ei: Să le dea Ardealul, de-a gata, 30—35 deputați, Basarabia poate 15—20, Bucovina vre o 10 și din vechiul Regat să scoată și ei 60—80, și atunci ei intră în Sfatul țării cu un partid tare de 140—150 de deputați (ori și mai bine), iar tu, Partidul Național din Ardeal, din Bucovina și Basarabia, să fi mic și slab pe lingă el, încît atunci, cînd nu i o plăcea, să și poată spune: Puteți pleca sunt eu destul de tare și fără voi!..

Partidul Național n'a putut primi acest fel de oriăcire, dorit de partidul liberal, și a spus:

Eu nu mă bat după putere cu ori-ce preț! Văd că binele țării ar cere schimbarea guvernului de azi.

Dar guvernul care vine, dacă vrea ca și eu să fac parte din el, trebuie să fie mai bun, cu desăvîrșire bun, democratic, cinstit, — încît să mai auzim și vorbe bune, de mulțămire, dela popor, — nu numai oftări de durere și de năcaz, ca azi!

„Iar dacă așa ceva nu se poate, eu nu intru în guvern! Poftiți și luați voi conducerea țării, care credeți că poate merge și mai departe cu vechile apucături!“..

Decît să fie parte la un lucru pe care nu-l crede mai bun ca stările de azi și din trecut, — Partidul Național mai bine a rămas și mai încolo — deșerte de putere.

Ce a urmat?

După ce s'a sfat despre asta, M. Sa Regele a primit Vineri pe dl Ministrul Take Ionescu și apoi îndată pe dl profesor Nicolae Iorga, fost președinte al Camerei, care i-a lămurit pe larg M. Sa Regelui, pricinile pentru care nu se poate merge cu Liberalii.

Dl Nicolae Iorga a dat apoi prin gazete știri, că — aprobă (întărește și din partea sa) întru toate hotărîrea conducătorilor Partidului Național, și că dsa, cu Partidul dsa naționalist-democrat, rămîne cu totul pe partea și alătura de Partidul Național român, în care vede un adevărat și sincer (nefățurit) apărător al democrației!

— Un bărbat liberal de frunte a cercetat pe dl Dr. Mantu, după ce a sfat de ruperea încercărilor de înțelegere, și i-a cerut lămuriri asupra lucrului. Afîndu-le, s'a mirat foarte de greșala ce au făcut-o conducătorii partidului Liberal, de a primejdui o înțelegere ce era atîta de folos țării.

În partidul dela putere o bucurie mare: Guvernul crede că are acum pace până la primăvară.

Dar — nu se poate ști. Fiecare zi aduce o încercătură, pune în drum o buturugă care poate răsturna un car, mai ales decît așa hodorigii ca al guvernului de azi.

UNELE—ALTELE

Partidul Țărănesc

a ținut la București un Congres (mare sfat) al său, Duminecă și Luni, cu delegați (soli) din toate părțile. Din Transilvania și Bănat au fost domni Bogdan-Duică, deputatul Adam, profesorul din Deva Moldreanu, și alții.

Congresul a dezbătut Statutul da organizare a partidului. Unii au arătat ce trebuie să cuprindă Statutul privitor la viața economică a țării, alții la cea de drept, la cea a învățămîntului, a administrației, a armatei.

În programul Partidului (planul de lucrare) sunt puse și unele puncte, asupra cărora va trebui să se chibzuiască mult nainte de a le scrie ca ținte hotărîte pe steagul partidului. Așa s'a cerut să se iee în program: dreptul de vot dat la toată lumea, fără deosebire de neam și sex, (adică și femeilor tuturor); apoi dreptul de a asculta încă și votul mulțimei poporului asupra fiecărei legi aduse în Sfatul Țării; în Sfatul Țării să aibă

loc și trimișii osebiți ai corporațiilor profesionale (ale feluritelor bresle de meserii din țară) și ai sindicatelor muncitorești. Dl Dr. Lupu a cerut ca jandarmeria să fie desființată, poliția împuținată.

Asupra acestor cereri se va chibzui în Comitetul Partidului și apoi la noul Congres se va hotărî ce se primește și ce nu ca Program (plan) hotărît pentru care Partidul să lupte.

Zvon.

Unele ziare țin a ști, că în guvern s'au ivit două păreri potrivnice, asupra chipului cum s'ar putea ieși din încercătura politică de azi: O parte a ministrilor și deputaților, cu dl Averescu în frunte, cred că s'ar putea apropia de Liberali (după ce Liberalii nu s'au putut înțelege cu Partidul Național dela noi); alții, cu Argetoianu, cred că trebuie făcută înțelegerea cu țărăniștii. Ori ea unii ori cu alții izbatînd, guvernul ar mai sta la putere.

Osîndirea dela Chișinău.

La Chișinău a fost prinsă în 24 Iunie o bandă de comuniști, cari pregăteau tot felul de planuri de făcut rău țării.

- În 18 Novembre ei au fost judecați. Și iacă cine-s cei osîndiți:
- Jankel Kleiman, la 20 ani muncă silnică;
  - Mordhă Savsky, la 20 ani.
  - Valer Nergoanow, 10 ani.
  - Gers Schwarz, 5 ani.
  - Lewitz Rail, 5 ani.
  - Boris Arbitman, 5 ani.
  - Hana Germann, 5 ani.
  - Sima Bernstein, 5 ani.
  - Simon Hodorowski, 5 ani.
  - P. Anastasovici, 10 ani.
  - V. Nekonow, 10 ani.
  - Kosta Neagovici, 10 ani.
  - Simon Cernow, 8 ani.
  - Nicola Antica, 8 ani.
  - Boris Kogan, 5 ani.
  - Anastasia Mortan, 5 ani.

Cine stă în fruntea acestei bande? Kleimann, Schwarz, Bernstein și alți fi ai lui Izrael, încunjuțați de Ruși și Bulgari (sau tot evrei cu nume rusesco), ca și la omorul dela Senat, ca și la toate mișcările „internaționale“ cu ținte de răsturnare a țărilor noastre creștine.

Iacă pentru ce ochii poporului nostru trebuiesc mereu și mereu deschîși asupra primejdiei statornice pe care o înfățișază în mijlocul nostru evreimea, care chibzuește în ascuns toate relele împotriva noastră.

După omorul dela Senat. Ucigașii cuprinși de frică.

(Vezi numărul trecut).

Văînd ce grozăvenie au săvîrșit, mișeli au fost cuprinși de frică și de cutremur, și i înfioră gîndul că ar putea fi prinși!

Leon Lichiblaou, student în drept la Universitatea din București, n'a culezat să mai meargă la universitate, de teamă că va fi cunoscut după învîta sa, ori prins cu vre o vorbă, cu vre o întrebare neașteptată, — și de aceea s'a hotărît să stea cîteva zile, ori săptămîni chiar, acasă, până se mai liniștesc

vorbele și cercetările și bănuellile în jurul crimei (fărădelegii) lor.

„Dar — și-a zis cu sufletul tulburat de stîlnă păcatului, — dacă ei băgînd de seamă lipsa mea dela cursuri (dela școală), ar veni la mine, eu cu ce față să stau înaintea lor?“

Și iute a luat o hotărîre:

„Stai, a zis, am aflat! Mă împușc într-o mână, și de m'ar ia treaba cineva de ce stau închis în casă, am ce-i arăta!..“

Și așa a făcut. S'a împușcat în mîna stîngă.

Saul Osias, evreiașul de 20 ani, student la politehnică, se arătase în alt fel fricos.

Atunci Max Goldstein, căpetenia lor, văzînd că are de lucru cu doi fricoși, de teamă că aceștia o să descopere lucrul, și-a adunat boscărțele și a luat-o la tîlpășița prin Bulgaria, la Harcov, în Rusia. (El, mai curagios, vezi dta). Acolo și la Moscva. se află comandamentul general (cel peste tot) al lor, al nebunilor. Acolo mergea să se laude cu „bravura“ ce au făcut-o ei, comuniștii și teroriștii (adecă cei ce vor să bage lumea 'n spațmă prin faptele lor săvîrșite din ascuns), din România.

Ca să înșele Siguranța.

— Acum s'au pus în mișcare fiarele tuturilor organizațiilor teroriste din țările din jurul României, ca să zăpăcescă și să înșele Siguranța (poliția secretă, ascuasă) a țării, care începuse cercetări aspre prietere socialiștii revoluționari și comuniștii și prietere toți răii pe cari îi știa prin București.

Peste vre o 2 luni de zile, a venit în România, intrînd pe la Oradea-Mare un țiaăr din Ungaria, care spunea că e agent al Poliției secrete din Pesta, și a venit să facă cunoscut poliției românești, că poliția din Pesta e pe urma făptuitorilor cu bomba dela Senatul Român! Că aceia se află în Pesta și vor să vie napoi în România pe la Oradea-Gluș. A mers agentul ungar până la București și a spus și acolo, și apoi s'a întors în Ungaria lui, prin Arad.

Siguranța română i a mulțumit de înștiințări și s'a făcut că-l crede deplin. Și, ca semn că-l crede, a plecat însuși Șeful (capul) Siguranței, cu un tren anume, spre Cluj și s'a împărțit cu oamenii săi în Cluj și Oradea!..

Atunci mișeli, cari trimiseră pe agentul din Pesta ca să abată pe căi greșite luarea aminte a siguranței române, au dat de știre la Moscva și în Bulgaria ucigașilor ce trecuseră în acele țări: Vă puteți întoarce liniștii la București, siguranța nu vă mai caută acolo, i am sucit capul într'altă parte.

Și atunci ucigașii s'au întors prin felurite puncte de hotar, napoi în țară, și se credeau bine-bine coperți.

S'au înșelat. Siguranța română i a simțit, i-a urmărit mereu, ca răbdare mare, — până ce după 11

Pe anul 1922

scoatem de nou de sub tipar vechiul și bine cunoscutul

„Calendar Național“ al „Foi Interesante“.

are va fi reînvierea frumosului și bogatului Calendar de rainte de război.

Pe lângă un foarte bogat material de cești, el va aduce peste 30 de chipuri foarte interesante, care în alt calendar nu se pot găsi.

Pe 1 Decembrie va fi gata. Nu grăbiți a vă lua alte Calendare, până nu veți vedea „Calendarul Național“ al „Foi Interesante“ dela Orăștie! —

El are cuprins foarte bogat: **32 clișee** (chipuri) unele ca altele mai frumoase, care în alte Calendare nu se găsesc! Apoi:

Starea de azi a tuturor țărilor din Europa:

Care țară cât de mare eră înainte de război, și cât e azi, câți locuitori avea și câți locuitori are azi. Cătină această parte a Calendarului Național dela Orăștie, — înveți ca într'o școală, a și cum stă lumea azi. — Apoi:

Minunata poveste a cetății dela Alba-Iulia

de pe vremea Dacilor până azi, și icoana de azi și cea viitoare a acestei cetăți!

Printre chipuri: **Icoana întregii familii Regale de azi.** — Icoana Bisericii Incoronării din cetatea dela Alba-Iulia, așa cum eră în Octombrie, gata, draguță, dar cu schelele pe lângă ea pân' la un loc.

Chipul stemei (pejerei) celei nouă a țării.

Apoi alte chipuri foarte frumoase, de ale noastre și din lumea mare.

Prețul unui Calendar: 7 Lei trimis franco (posta plătită). Dar cel ce, cumpărând numai unul, vrea să fie sigur că nu i-se pierde pe postă, să mai adaugă 1 Leu plata de recomandat, când nu se poate pierde!

Cei ce trimit bani pentru 5 ori mai multe Calendare la un loc, li se trimit de noi recomandate, fără alt audus la preț.

Numai după primirea banilor se trimit Calendare.

luni de zile, a putut pune mâna pe el! A prins pe Lichibla, a prins pe Ostas și pe ceilalți 12 din comitetul lor revoluționar, dar cari nu erau părtași la omorul dela Senat, doar că erau tovarăși în alte rele ale ucigașilor. Dar pe vinovatul de căpetenie, pe Max Goldstein, nu l-au putut prinde, acesta alinându-se tot prin țări străine, în Bulgaria.

Acum că oracii lui au fost prinși, și vestea a ajuns și la urechile lui, a vătavului lor, — în Max Goldstein s'a trezit „mîndria“ de camarad, și s'a hotărît să vie și el însuși în România, nu pentru a se da pe mâna poliției, ci pentru ca, prin alt rind de „atentate“ (atacuri a vieții altora) să-și răsbune și, de poate, să-și scoată din arest pe cei doi frați de fărâdelegi.

Poliția română a simțit și aceea, că buna pasere vrea să vină în țară, — și a dat porunci de bună pază și de prindere a lui. Eră ușor a ști care e, căci mișelul e ciung de mâna dreaptă.

Acum Sâmbăta trecută (19 Nov.) seara, culezătorul Evreu a venit la Ramadan, punct de trecere peste Dunăre din Bulgaria în România, ca să intre în țară. De pază eră chiar un soldat român din Ardeal, grănicerul Henrică Alexandru, care l'a cunoscut că asta trebuie să fie, după lipsa mâinii. Indată ce s'a apropiat, grănicerul l'a cerut să dovedească cine e?

Atunci Jidanul s'a apropiat de soldat imblindu-l o sumă bună de bani, dar să-și lase să treacă în pace.

Grănicerul l'a spus: N'am lipsă de banii tăi, te provoc (chem) să

mă urmezi. Și votă să-l dea la locul său să-l dea în samă spre arestare.

Atunci Goldstein văzându-se prins, a lăsat jos geamantanul (pachetul său de drum) ce avea în mîna stîngă și scoțînd un revolver, l'a descărcat repede în peptul soldatului! Soldatul a căzut jos fără puteri, iar mișelul a luat-o la fugă, și s'a pierdut printre lumea din vamă, ajutat de întunecul serii.

Cetățenii soldați alarmași au început să urmărească pe omul fărădelege, și poliție, și s'a dat știre posterilor de jandarmi din comunele vecine, — dar deocamdată Goldstein s'a făcut camfor (a plecat ca aburul în aer). În cursul nopții el izbutise a trece prin comunele Ciolanu și Buturuga ajungînd în pădurea Călugăreni. Mînezi a fost simțit de puterile (parturile) ce-l urmăreau și a fost încunglurit în pădure. Tot strămîntîndu-l, pe când eră să-l prindă, s'a început luptă desnădăjduită între el și puterăși. El a început a trage din revolverele sale asupra urmăritorilor, aceia n'au vrut să tragă în el, căci voiau să-l prindă viu. După ce i s'au gătat gloanțele, Goldstein a fost prins. Dus prin sat, jandarmii abia l'au putut păzi de furia mulțimii, care cu toată paza, s'a repezit la el și l'a lovit de multe ori și l'er fi omorît de lăssau soldații.

Văzându-se în arest, a mărturisit. A spus că el au făcut și atentatele (incercările de prăpăd) de colo și colo, au erătat cum s'au pus în mișcare pentru el „tovarăși“ lor din Pesta și chiar din

alte orașe o unor țări depărtate.

Duși la Senat, au arătat tot, din fir în pîr, pe unde au intrat, unde au șezut până la clasul 4 dimineașe, cum au pus bomba, și tot. Au spus și ce bani le-au venit din Rusia: multe sute de mii de Lei, din cari e mare parte a încăput în buzunarele „tovarășilor“ Cristescu și Ilie Moscovici, foști deputați socialiști, azi arestați.

Alte descoperiri.

Goldstein a arătat și de unde aveau ei revolverele și gloanțele: Cu banii mulți ce-l căpătau, cumpăraseră pe sergentul instructor Alexandrescu dela școala militară din Târgoviște, ca să le dea arme de-ale armatei. Și nenorocitul lăcomind la arginții lui Iuda, le dădea. Ier pe un alt Sergent, Radu Nistor, îl cumpăraseră să facă legătura între sergentul Alexandrescu și comunistul Alecu Constantinescu (care nu e prins, că și acum e afară din țară).

Aflînd că au fost deși pe față, sergentul Alexandrescu, în clipa când să fie arestat, și-a tras un glonț în cap și a murit pe loc. Iar celălalt, sergentul Radu Nistor, e la arest.

Iacă ce nenorociri trag după sine atingerile cu oamenii de nimic ce sunt bandele de „internazionali“, cari se învârtesc prin toate fabricile, prin toate țările, și cari sunt trimiși la Salatei ca să facă cât mai mari stricăciuni țărilor creștine. Sufletul acestei mișcări criminale, și la noi, și în alte țări, sunt tot Jidanii, cari își află o deosebită plăcere în a vedea stricăciunile ce pot face acestor state, pe care le urăsc din tot sufletul lor.

— Și câte lucruri de mirat vor mei ieși acum la iveală, din mărturisirile pe care le vor face Goldstein și soții la București! Căci au spus că — au să spună tot! Și ce încercări au să facă tovarășii lor, rămași încă liberi, ori de a-și scăpa, ori de a-și potopi, ca să nu mai spună! Să vezi numai.

NOUȚĂȚI

Podul peste Duăre la Cernavodă, cel mai mare pod de acest fel în Europa, — fusese aruncat în aer în zilele retragerii armatelor române din Dobrovia, în toamna anului 1916. Și de-atunci pîn'acum, trenul nu a mai trecut peste el, ca să ducă călători și mărfuri de-adreptal între București și Constanța.

Cu bucurie se face cunoscut, că refacerea podului e azi terminată, (gata), și el se va da de non folosință în ziua de 5 Decembrie a acestui an.

Pîn'acuma și călătorii și mărfurile se descărcau la țărnuț din-

coace al Dunării și se treceau pe luntri pînă dincolo, ceea-ce îngreuna foarte mult călătoria oamenilor și cărașirea mărfurilor. Din 5 Decembrie încolo, va fi iară ca înainte de război. Negotul va răsufla mai ușor.

Primprețor la Petroșeni a fost numit dl. Dr. George Drăgan, fost secretar la Prefectură în Deva, — iar dl. A. Gligor primprețorul de pînă acum, a fost mutat la Cluj.

Președinte la Sedira Orfanală din Deva, a fost numit dl. Victor Stoicoviciu, fost al 2-lea Primnotar județean la Deva.

Convocare. Invățătorii din plasa Orăștiei sunt convocați pe 3 Dec. n. a. c. (Sâmbătă) în școala primară de Stat din Orăștie pentru a să constituie în Cercuri culturale.

Din încredințarea comitetului central jud. Nicolae Voinea, secretar.

Soldat englez, ucis în Budapesta. Intr'o ciocnire ce a avut loc săptămîna trecută între o patrulă ungurească și câțiva soldați englezi pe o stradă a Pestei, un soldat englez a fost omorât de Unguri. Guvernul maghiar a cerut iertare Ministrului englez și a promis (făgăduit) pedepsirea soldaților ucigași.

Slujbe spre slugăria de obște, ajunse spaima locuitorilor.

Gazetele din Cluj duc de luni de zile lupte neplăcute împotriva așezisului Oficiu de Incartiruire, care adică dă cuartire (casă, adăpost) celor ce nu-și au casa lor și s'au dus de trebuințele vieții, în acel oraș.

E un oficiu de foarte mare înasămînatate și dela care atîrnă intradevăr foarte mult, ca să se vadă de suntem oameni, și acum stăpîni, civilizați, cu învățătură și cu partări omenești, ori-că suntem ridicăți de soarte la putere, dar am rămas niște bătărași, groblani, neciopliși, și răii.. Mii de oameni au de lucru cu acest oficiu. El are în mîna pînea și cușitul. Tace și spînzură. Stăpînul nu mai e stăpîn pe casa lui, ci acel atotputernic Oficiu de Incartiruire. El îi poruncește în câte odăi (camere) are să stea gazda, și câte să le lase la îndemîna ofițerilor, slujbașilor, profesorilor, și altora pe care slujba lor i-a adus în oraș, fără a-și avea casa lor.

E foarte bine să fie așa. Căci el fel Ungurii din Cluj, în era lor pentru tot ce e românesc, n'ar da casă, pentru nimic în lume, unor Români. Oficiul însă le poruncește, le trimite noli locuitori și ei trebuie să-l primească.

Pentru a putea face aceste mijlociri între proprietari și chiriași lipsiți, e bine ca acel Oficiu să

Dentist Dr. S. Seidner — da consultațiuni, în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj, de-asupra prăvălii Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți, fără dureri. — Punere de danturi.

albă puteri largi, holăritoare, în temelul cărora să poată face loc în oraș la toți cei cu drept veniți acolo.

Dar aceste puteri deplin, pe cât sunt un noroc și un bine dac'au încăput pe mâni bune, pe atât ele sunt o nenorocire, dac'au căzut pe mâni volnice, fără suflet, fără simț de cinste a legilor și a dreptății...

Și atârnă foarte mult dela omenii dela această încarțiruire, cum să fim judecați de lumea streină din acel oraș, ca și de cea din toată țara.

Ei, bine, gazetele din Cluj aproape nu este zi să nu vie pline de revoltă sufletească, de scârbă, pentru cele ce află că se petrec la Oficiul de încarțiruire. Domnilor ajunși acolo cred, că de aceeaș puși acolo, ca să arate cât de atotputernici sunt ei, cum ei pot să te sloboadă 'n casă ori să te țină afară pe uliță sau să te dea afară din casa ta, în care stai după dreptate, chiar cu voia dată de ei, afară.

Și atunci — toți câți au de lucru cu încarțiruirea, se duc la cancelariile ei, ca capra la cușit, și ies de acolo ca treziți dintr'un vis urât sau venind dela porțile iadului.

Și de-am fi numai noi în de noi, Români. Dar trec pe acolo tot felul de neamuri cari au de lucru în orașul mare, în care sunt adunate Oficiile conducătoare a tuturor treburilor de obște din Ardeal, Bănat și Crișana! Și aceia duc apoi nume cu ponos la tot neamul nostru, pentru purtarea dură, bădărană, noduroasă, a cutărui „atotputernic” dela acel Oficiu.

Ziarul „Infrățirea” a avut greu de suferit sufletește dela acel Oficiu înainte cu vre-o 2 luni, și a dus o luptă aspră de descoperire a răutăților de acolo, până ce s'a schimbat conducătorul volnic cu care avuse necazul. Sub cel nou, „Infrățirea” a încetat cu plângerile, dar le vedem răsărind în alte fol. „Voiața” de azi, 24 Novembre, are următoarea știre:

„Negustorul român Vasile Bercian, a fost scos cu puterea din locuința sa

(acum în cap de iarnă!) fără să se țină samă că avea 2 copii bolnavi în casă!

„În numărul de mâne vom reveni asupra acestei sălbatice (monstruoase) scoateri din casă, poruncită în chip cu totul volnic și împotriva legilor în vigoare...”

În același timp când nefericitul român era dat afară, cu copiii bolnavi, se vezi numai câte fețe perclunante și de cele nemeșeli, răd biruitoare, că ele au fost „foarte fain primite” la același Oficiu și au leșit mulțumite de acolo, căci au știut pe unde să intre și acum să „grăiască” acolo...

În numărul viitor vom publica și noi scrisoarea pe care un părinte a primit-o dela fiul său, student universitar în Cluj, și pe care ni-a trimis-o spre vedere și nouă. E de adreptul rușinos și nevrednic, ce pășesc și tinerii universitari români, cu acel Birou (Oficiu) de încarțiruire din Cluj.

Dela Muzeul Județului Hunedoarei.

Se face cunoscut, că prin ordinul suprefecturii sub Nr. 7352, 1921, s'a statorit pentru cercetarea Muzeului județului Hunedoara: (Deva Str. Șaguna Nr. 10): următorul ordin de casă:

1. Orele oficioase: dela 7 și jumătate dimineața, până 13 și jumătate (1 și jumătate după prânz) vara, adică dela 1 April până la 10 Octomvrie, iar pentru sezonul de iarnă dela orele 8 a m. ore 14 (2 d. amiaz).

2. Materialul muzeului stă la îndemână publicului în chipul următor:

a). Colecțiunile Muzeului — afară de biblioteca și diplome — la săptămână de trei ori: Mierți, Joi și Duminica dela 9—12 gratuit.

b). Afară de zilele de mai sus, secțiile Muzeului — afară de biblioteca și diplome — se pot vizita și în celelalte zile ale săptămânei, plătindu-se o taxă de 5 lei de persoană.

3. Elevii școlaelor, sub conducerea profesorilor, au drept a cerceta colecțiunile în decursul săptămânei în oricare zi în orele oficioase, dar să vestească înainte pe Directoru Muzeu cu 2 zile. Dela această înștiințare sunt scutiți elevii și studenții cari sunt în excursii sub conducerea unui profesor.

4. Experții și specialiștii au drept a vizita și studia colecțiunile, gratuit.

Direcțiunea Muzeului Județului Hunedoara.

Iosif Mallász
director.

CAUT

Invățăcel la tâmplărie.

Să aibă cel puțin 15 ani și ceva carte. — Să fie din familie bună.

Ioan Romosan, măsar.

(332) Orăștie, Str. George Barițiu
3—3 (vis-à-vis de judecătoria).

Grădină cu pomi

e de vânzare în Orăștie în Dealul mere și al Măceșilor, câte un pătr (1/2) de jugăr, cu pomi; — în ulița Drăului e de vânzare o casă mică; în strada Bisericii vechi o grădină cu casă; — în strada Apel o casă cu grădină frumoasă, — iar pe Promenadă villa cea din urmă cu grădină mare.

Toate se vând din mână liberă.

Încredințat cu vânzarea: Dr. I. Szöllösy avocat, Orăștie, Ia Szász. Takarékszövet. (338) 2—2

Atelierul dentistic

Dr. B. GRÄNER,

Orăștie, Piața Reginei Maria 11 (casele Albert Abraham). Ordinează zilnic dela ora 9—5 d. a.: piombe, danturi, poduri în execuția cea mai modernă. Scoaterea dinților fără dureri. Repararea danturii în câteva ore. Vizite, consultați și de viză de speșă gratis. Cu săracii, considerate umană. Cel cu locuința în afară de oraș, sunt mai repede tratați. (319) 4—4

ORDINEA DE BAIE

la Baile Birtier din Orăștie:

Baie de putină (vară): în siccare: Joi, Vineri și Sâmbătă, toată ziua, Duminica înainte de prânz. Baie de abori: pentru dame Joi după masă, pentru domni Sâmbătă după masă.

On. magisterii să-și aducă rufel (325) 4—8

Concurs.

La Banca Centrală pentru industrie și comerț s. a. în Cluj precum și Filialele sale din Alba-Iulia, Arad, Hateg, Oradea-Mare, Sibiu și Turda, află aplicare în condițiuni favorabile:

Contabili, corespondenți, funcționari comerciali, practicanți și dactilografe.

Ofertele cu pretenziunea de salariu, eventuale referențe, însoțite de:

1. Memorialul vieții (curriculum vitae).
2. Copiile certificatelor de studii comerciale și de practică.
3. Alte documente doveditoare —

sunt a se adresa până la 15 Decembrie a. c. la:

BANCA CENTRALA

pentru industrie și comerț s. a. Filiala Sibiu
secția Organizării, — Strada Cisnădiei Nr. 7.

(339) 1—1

DIRECȚIUNEA

Intru luarea aminte a funcționarilor!

În Tipografia „Libertatea” din Orăștie, a ieșit de sub tipar un foarte trebuincios imprimat:

Cont de deplasare, sau „Particular de călătorie”

pentru secretari, primpretori, pretori, medici, medici veterinari, etc., — întocmit de tot original, așa ca să corăspundă ori-cărei socotele a speșelor ce funcționarul le-a făcut în o călătorie oficioasă.

„Particularele” vechi erau defectuoase. Modelul tipărit la Orăștie, e perfect. El însuși, prin isteț, întocmitele sale rubrici, arată funcționarului ce are drept a-și socoti și a-și pretinde.

1 exemplar — 1 Leu, trimis franco.

— Asemenea foarte însemnate imprimatul nou de sub Nr. 61 ce se vestește la „Tipărișurile administrative” în numărul de azi.

COMPACTORIE ROMÂNEASCĂ

În compactoria subscrișului se primesc spre executare tot felul de lucrări aparținătoare acestei branșe, precum: Registre pentru bănci, în lux; Registre pentru birouri și secretariate; Scoarțe pentru biblioteci; Broșuri; Blocuri; Carnete; Cărți de școală; Cassete (culii); Notițe; Rame pentru fotografii; Portmoneuri în pânză și piele pentru domni, precum și cărți vechi spre învoire, etc. etc.

Serviciu prompt! (249) 5— Prețuri moderate!

Primesc și execut lucrări dela Tipografiile din alte orașe, cu prețuri avantajoase.

V. G. SIMION, compactor Orăștie jud. Hunedoara.

„ROMÂNIA”

SOCIETATE ANONIMĂ TRANSILVĂNEANĂ DE ASIGURĂRI

Posta „BANCA GENERALĂ DE ASIGURĂRI”

:: SIBIU :: în edificiul „ALBINA” ::

Capital societar . Cor. 1,500,000.—

Fonduri de rez. . . . 3,000,000.—

»ROMÂNIA», este prima și singura societate de asigurare românească din Transilvania și părțile ungurene, fondată de băncile românești de sub egida »Solidarității». Primește asigurări contra daunelor de incendiu și furt prin efecție. Contractează asigurări pe viață în toate combinațiunile vizitate precum: caz de moarte, supraviețuire, rente și rente, în cele mai avantajoase condițiuni. Mijloace asigurării contra daunelor de grădiniță. Lămuriri se dau îndată la cerere, în Sibiu la sediul societății sau la agențiile principale din Arad, Brașov, Cluj, Iugoj și Timișoara.

18—20

(110)